Raadscommissie

Dossiernummer	6382
Extern Zaak ID	749360
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	10 maart 2021
Agendapunt	4
Omschrijving	Rekenkameronderzoek naar betrokkenheid inwoners bij de Hilversumse energie- en warmtetransitie (749360)
Organisatieonderdeel	Griffie / Rekenkamer
Eigenaar	Verloop, D.
Portefeuille	Klimaat en Energie
Portefeuillehouder	Wethouder B. Heller

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadscommissie	10 maart 2021

Toelichting

In de periode november 2019 tot en met januari 2021 heeft de rekenkamer onderzoek gedaan naar de betrokkenheid van inwoners bij de energie- en warmtetransitie in Hilversum. De rekenkamer concludeert dat alle betrokken partijen (netbeheerders, marktpartijen, woningbouwcorporaties en energiecoöperaties) eigen doelen en wensen hebben. De gemeente zoekt naar manieren om beleidsdoelen, verwachtingen en rollen van deze partijen met elkaar te verbinden om zo in 2040 uiteindelijk aardgasvrij te zijn. De gemeente zet daarbij in op initiatieven vanuit de samenleving, zonder daarop te sturen. Dit roept de vraag op hoe de doelstelling “aardgasvrij in 2040” gehaald gaat worden. Binnen de samenleving heeft een aantal enthousiastelingen zich georganiseerd in bewonersinitiatieven. De overige inwoners – de grootste groep – weten de gemeente nauwelijks te vinden. De gemeenteraad krijgt veel informatie over de warmte- en energietransitie, maar heeft moeite om door de bomen het bos te zien.

Voorgesteld besluit

Beslispunt I: de volgende conclusies over te nemen:

1. De gemeente Hilversum zoekt naar een passende rol in de energie- en warmtetransitie, maar heeft die nog niet gevonden.
2. De gemeente heeft moeite het beleid ten aanzien van duurzaamheid en de warmtetransitie en de sturing daarop, te concretiseren.

3. Het inzetten op initiatieven vanuit de samenleving roept de vraag op hoe de doelstelling “aardgasvrij 2040” gehaald gaat worden.
4. De gemeente kiest voor een situationele rolopvatting, maar mist een helder afwegingskader voor het onderbouwen van keuzes hierin.
5. De onderlinge verhouding tussen gemeente en de energiecoöperaties is onduidelijk, waardoor de samenwerking stroef verloopt.
6. De vertegenwoordiging van de belangen van inwoners in de energie- en warmtetransitie is onvoldoende belegd.
7. Beperkte financiële ruimte dwingt gemeente tot het maken van keuzes.
8. Capaciteitstekort en geringe personele continuïteit hebben een nadelig effect op de relatie met samenwerkingspartners.
9. Door uitbesteden van werk blijft kennisopbouw beperkt en blijven kansen mogelijk onbenut.
10. De gemeente bereikt inwoners in beperkte mate en inwoners weten de gemeente nauwelijks te vinden.
11. De raad krijgt veel informatie over het duurzaamheidsbeleid en de warmte- en energietransitie, maar kan deze niet altijd op waarde schatten.

Beslispunt II: de volgende aanbevelingen over te nemen:
Aanbevelingen aan het college:

1. Accepteer dat de gemeentelijke rol niet vaststaat maar continu wisselt. Blijf daarom afhankelijk van waar de situatie om vraagt, zoeken naar de best passende rol. Zorg voor een helder afwegingskader om de best passende situationele rol beter te kunnen bepalen. De reeds uitgevoerde stakeholdersanalyse kan hiervoor de basis vormen.
2. Investeer in de kwaliteit van het volgende duurzaamheidsprogramma door:
   a) het expliciteren van korte- en lange-termijndoelen, middelen, activiteiten, actiehouders en resultaat;
   b) het betrekken van partijen en partners bij het bepalen van de doelstellingen en activiteiten;
   c) de voortgang op duurzaamheidsdoelstellingen meer te koppelen aan landelijke bronnen zoals de Klimaatmonitor om de voortgang daarmee beter in perspectief te plaatsen.
3. Hoewel al veel informatie aan de raad gegeven wordt, zou de raad geholpen zijn met meer duiding van deze informatie en meer duidelijkheid over de ambities in relatie tot het beschikbare budget.
4. Stimuleer nieuwe bewonersinitiatieven, door te definiëren wat hieronder precies wordt verstaan, welke rolverdeling daarbij hoort en hoe de initiatieven het beste zijn te ondersteunen. Ontwikkel hiervoor ook een afwegingskader.

5. Evalueer regelmatig met gesubsidieerde bewonersinitiatieven om de samenwerking en voortgang te bespreken. Zijn de onderlinge verwachtingen helder, wordt nog aan die verwachtingen voldaan en hoe voelt iedereen zich bij de samenwerking?
6. Met de Transitievisie Warmte bepaalt de gemeente niet de volgorde waarin de Hilversumse wijken aardgasvrij worden, maar wordt gekozen voor een bottom-up benadering gericht op initiatieven vanuit de samenleving. Het is dus van belang bewonersinitiatieven en individuele bewoners te betrekken door hen te informeren en wellicht te motiveren en wanneer er initiatieven komen, deze te faciliteren. Ontwikkel een kader om te bepalen in welke mate en op welke momenten bewoners inspraak hebben, hoe je deze inspraak borgt en hoe omgegaan wordt met bewonersinitiatieven. Betrek vroegtijdig de wijk, ook als nog niet alle stappen duidelijk zijn. Wees hier transparant over.
7. Ga door met het traject om onder professionele begeleiding de samenwerking met de energiecoöperaties opnieuw vorm te geven. Werk aan een meer zakelijke relatie waarbij partijen elkaar kunnen aanspreken op resultaat. Op die manier ontstaat er mogelijk ook meer duidelijkheid over de rolverdeling en de onderlinge verwachtingen en verplichtingen. Kijk daarbij naar de mogelijkheden om de lokale energiecoöperaties meer of andere taken op zich te laten nemen en de bij de coöperaties aanwezige expertise (beter) te benutten.
8. Leg de geleerde lessen van het project rond de subsidie voor het aardgasvrij maken van de Hilversumse Meent vast. Mede gezien de druk op het ambtelijk apparaat is het zaak de opgedane (technische) kennis vast te houden.

Aanbevelingen aan de raad

9. Uit het onderzoek komt naar voren dat er veel informatie beschikbaar is over het duurzaamheidsbeleid, en de warmtetransitie in het bijzonder. Maak duidelijke afspraken met het college welke informatie u als raad met welke frequentie wenst te ontvangen zodat u uw controlerende en kaderstellende taken goed kunt uitvoeren. Hierbij valt ook te denken aan beschikbaar budget en de besteding daarvan.
10. De Transitievisie Warmte zal in het vierde kwartaal van 2021 ter vaststelling aan de raad worden aangeboden. Zorg dat u geïnformeerd wordt over de sturingsmogelijkheden om de doelstellingen van Hilversum te realiseren en laat u informeren over de voortgang van de resultaten daarvan.